

Prædiken til Mariæ bebudelses dag

Luk. 1, 26-38

På vej mod forår bringer dagens evangelium bud om julens fortælling og julens traditioner, der byder på tilbagevendende koncerter med bl.a. Aarhus Universitetskor, hvor der stod i et program til en julekoncert med titlen "MOR", om Maria og hendes rolle, at "Hun er den forstående, den vi tør tale til (Når far er sur), den til hvem vores kærlighed aldrig vakler eller svigtes. Men hun er også uopnåelig fjern ... som jomfrufødslen i sig selv mystisk og ufattelig, tilstede som retningsvisende stjerne i forlængelse af vores udstrakte, men alt for korte arme".

Det er et godt billede - det med vore advents-udstrakte arme, der aldrig rigtig synes at nå mysteriet. At være menneske med for korte arme, er jeg sikker på, er en erfaring, vi alle har gjort os, når vi heller ikke rigtig har kunnet nå hinanden i tidens travlhed og forventningstyranni.

Hvad nu hvis vi ikke når det, vi forventede, vi kunne nå? Ikke når de hjemmebagte småkager, ikke når at glæde os eller glæde hinanden. Ikke når at gøre os klar på den rigtige kristelige måde.

Hvad nu hvis der slet ikke findes en kristelig forventningsafstemning, men friheden netop er en frihed til at tage åbent imod? Så er

det vel i grunden godt, at vore arme er korte, så de åbent tager imod uden at være helt derude i den andens verden.

At være et menneske med for korte arme, er et godt billede på den åbenhed og afmagt, der er vores. Vi har godt af at se på os selv som mennesker med for korte arme, fordi det tvinger os til ydmyghed.

Maria vedkender sig sine korte arme, hun lader Gud om at være den imødekommende i englens ord, og det med det vidunderlige ord "overskygge". Som Guds ånd lå over lovens tavler i den gamle pagt, er Guds ånd fra det øjeblik med i Marias vordende moderskab. Maria tager imod det ord, der fylder verden og har fyldt den siden verdens begyndelse.

Verden blev i første omgang ikke en anden, - den er stadig barsk og mistænkelig overfor kærlighedens mysterium. Men Gud blev en anden, da han forlod sin ensomme metafysiske majestætiske verden og lod sig først afvente og siden, julenat, føde ind i vores skrøbelige verden.

Guds ord, der før kun blev skrevet med stort, hugget i kolde stentavler, blev nu skrevet i det blødeste og væsentligste, i kød og blod.

For i begyndelsen var kun Ordet, og Ordet var skrevet med stort, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud.

Skabelsens Ord blev til af Guds tanke, og ord findes jo ikke, før de har været forbi og er blevet formet i munden af tungen. Gud bruger Ordet til at skabe verden: Bliv lys, siger Gud i Bibelens allerførste linjer, og der bliver lys, og så løber tungen og munden ellers hurtigt hos Gud, der på ganske få dage får skabt både himmel og hav, landjord, planter, træer, der bærer frugt, fugle, fisk og pattedyr.

Først da Gud skal skabe mennesket, er det som om tungen slår klik, og munden står stille: Ordet alene er ikke længere nok, Gud tager en klump klæbrig ler, former det i sine hænder og puster sin livsånde ind i jordklumpen, der dermed bliver til et menneske. Vi er skabte, men vi er også skabte til selv at skabe. Vi mennesker har sprog, fantasi og er kreative, skabende. Det er ifølge Bibelen ikke et kosmisk tilfælde eller en evolutionær tilfældighed, men selve betydningen af at være tættere på Guds eget billede. Gud og vi er i familie med hinanden. Det er Guds vilje, at universet selv er kreativt, at verden er selvorganiserende og overraskende. Det gælder ikke mindst os mennesker, som Gud måtte bruge både mund og hænder for at skabe. Vi er til gengæld fuldkommen afhængige af ord for at kunne forstå hinanden, for at kunne kommunikere, for at nå hinanden, meddele os til hinanden, for at tale sammen.

Ordet skaber, hvad det nævner, siger vi. Tunger kan være skarpe og bidende, ord kan dræbe. Sproget er en virus, siger en ameri-

kansk digter (William S. Burroughs). Ordene kan rakke op og rakke ned, og ord kan redde og frelse os fra vores egen selvtilstrækkelighed.

Det vigtigste kan vi aldrig sige os selv, derfor er det vigtigste i mit liv aldrig først og fremmest mig selv, men altid den anden, det andet menneske, vores medmenneske, der taler til os, og hvis ører skal modtage vore ord.

Vi er skabt og bestemt til selv at skabe med ord og tunge, mund og hjerte, godt eller ondt, ordet er vores, ligesom den måde, vi vælger at bruge ordene på.

Da de første kristne tekster blev samlet, var den samling af breve og beretninger et helt bibliotek i sig selv, forfattet på datidens højsprog græsk. Det græske ord for skabelse er ”poesis”.

Gud var digter, da han skabte verden og igen, da sendebuddet sendes til Maria med ordet, der kan skabe liv. Også her var Gud poet, og siden har verdens digtere brugt ordet til at skabe en verden af billeder og betydninger i vores sproglige verden.

”At Guds skaberord er gemt i alt eksisterende, dét er ikke en videnskabelig, men en poetisk sandhed” siger Erik A. Nielsen, der gang på gang har vist den poetiske kraft i Bibelens billeder og ord. (*Skrevet af Helligånden* (2005).

”Giv mig, Gud, en salmetunge” skriver salmedigteren Grundtvig og mener, at vejen til glæden og Gud går gennem ordet, tungen, munden, stemmen.

Vi er ordets hørere og gørere, og evangeliet skal forkyndes i ord og gerning, for du giver mit liv betydning med det, du gør og giver.

Derfor er ordene så vigtige, og det er aldrig ”bare ord”, som barnet eller den forurettede teenager kan sige, når han eller hun i raseri har kastet en forbandelse i hovedet på den overraskede voksne, og siger: Det var jo bare noget, jeg sagde!

Ord er aldrig bare ord, men altid en henvisning til en virkelighed som ordene åbner op til. Ordene kan skabe, hvad de nævner. Derfor er kirkerummet og vielsens ritual også det sted, vi samles, når der skal være en chance for, at vi med vores svigt og mangler kan forblive bundet til et andet menneske livet ud. Der er der om noget brug for Guds store ord.

Selvom vi gør os umage med vore ord, forsøger at holde dem både ærlige, redelige, kreative og fantasifulde i vores ydmyge medben, så er vore ord ikke Guds. Det helt centrale er, at vi lever af det, vi får givet. I menneskelivet af hinanden og i troen af Gud.

Vores tro er, hvad vi kalder en åbenbaringstro. Gud blev fuldt menneske i en åbenbaring af sin grænseløse kærlighed. Det kan også få den østrigske filosof Wittgenstein til at skrive, at ”en åbenbaring aldrig er svar på et spørgsmål”.

Livet, kærligheden og betydningen er ikke en logisk konsekvens af den rette kristelige måde at leve vore liv på, men altid noget der kommer til os, som vi modtager overraskende ufortjent. Noget der kan være en udfordring i en tid, hvor vi er mere individorienterede end nogensinde, hvor ydmyghed er ude, og selvomsorg og selv-realisering er inde.

”Lad det ske mig efter dit ord”, siger Maria. Som den, der ikke stiller krav eller stiller sig

an, bliver hun lige i det nu Guds tempel på jorden, hvor Guds ord vil være i vente. I ni måneder lader Gud vente på sig. Gud flytter sig fra den ensomme metafysiske majestæt til et liv i menneskers verden. Gud bliver menneske, og i englens ord til Maria er selve Det nye testaments begyndelsesøjeblik.

Når salmedigteren Kingo kalder Marias moderliv for et jomfru-skrin, så er det ikke et billede, han finder i Lukas' beretning, men en åbning imod tradition og billedsprog i Det gamle testamente, hvor lovens tavler blev opbevaret og skjult i et andet skrin, i pagtens ark. Guds sted flytter fra pagtens ark i templets allerhelligste til en ni måneder lang adventstid i Marias moder-skød.

På Marias tid fandtes endnu det største og smukkeste tempel på tempelbjerget midt i Jerusalem. Herodes' tempel og før det Salomos tempel på samme sted var dengang at forstå som Guds bolig på jorden.

I templet stod Guds trone flankeret af keruber med flammesværd. I templet kunne man søge Guds nærhed, men helt nær kom man ikke, for Guds hellighed var dengang så ophøjet og så ren, at almindelige mennesker slet ikke måtte nærme sig det allerhelligste af frygt for, at al vores menneskelige syndighed skulle smitte af på helligheden. Kun de præster som var højest i hierarkiet kunne nærme sig det inderste rum, Guds trone og det allerhelligste, og disse præster måtte så bruge en masse tid på at ofre og rense, så renheden forblev ren.

Da Maria får besøg af ærkeenglen Gabriel, findes endnu dette hellige tempel i Jerusalem. Men Gud sender ikke englen til det sted, menneskene har gjort rent og flot, men

i stedet til en fattig ung pige i udkants-Israel i byen Nazaret.

Så tæt har Gud bundet sig til os mennesker, for os er den tætte sammenhæng i kød og blod mellem Gud og mennesker selve grundstenen i vores tro, for andre betyder det, at kristendommen er dem inderligt imod og gudsbespottelig. Eller bare mærkelig og fremmed.

I ni måneder er Marias krop Guds tempel på jord.

Om Maria havde det godt i sin graviditet, melder evangeliet intet om, men at hun gemmer ordene fra englene, både Gabriel og dem på hyrdernes mark, og grunder over dem, det hører vi. Hun tager imod uden krav om fuldstændig forståelse, og da Guds ord i Jesus fødes og flytter ind i vores verden, står Maria lige så uforstående overfor Jesu korsfæstelse, som hun gjorde overfor undfangelsens under. Sammen med hende følger vi evangeliets gang i fællesskab og afsked, igennem død og sorg, ind i gravens mørke og ud i lyset påskemorgen. "Påske og pinse udsprang af jul".

Guds tempel er flyttet ind i os mennesker. Vi er Guds bolig på jorden nu, ligesom kirken her er bygget af levende stene. Sådan er det. I det første brev til korintherne understreger Paulus tanken flere gange. "Ved I ikke, at I er Guds tempel, og at Guds Ånd bor i jer?" siger han og forklarer, at Gud har bygget et nyt tempel af mennesker, som tror på Jesus som Guds opstandne søn, og at Jesus er hovedhjørnestenen i dette bygningsværk.

Det betyder, at vi ikke længere er nogen, som har et sted, et af-grænset område som er

afskåret fra almindeligt brug, hvor vi kan gå hen og forestille os, at dér og kun dér bor Gud på jorden. Det betyder, at ingen bygning i verden alene er Guds bolig. Gud vil ikke bo ophøjet og rent, afskærmet fra verden. Gud har én gang for alle valgt at gå fuldt og helt ind i verden, ind i Marias moderliv, ind i Jesus og med sin ånd ind i os.

Kirken her med al dens betydning er et tegn, der peger på, at Gud ikke kun er her, men også er flyttet ind i vores liv og vores inderste. Vi døbte er Guds tempel nu, det er vi i det fællesskab, som vi kalder menighed og kirke. Det er altså os, dig og mig, Gud nu bor i, vi er Guds hænder og fødder og hoved og ikke mindst hjerte i verden. Så fysisk og konkret kan det også forstås.

Vi skal passe på den krop, det hjerte, den hjerne vi nu engang har fået givet, uanset hvor godt eller skidt vi nu hver især synes, det virker, det vi har. Det er Guds, vi er Guds. Og det præcis som vi er, med sygdom og sundhed, alderdom og ungdom. Det gælder os selv, men det gælder også de andre. Er du og jeg Guds, så er andre mennesker det jo også. Er vi Guds templer, så er vi det alle. Så er troen ikke for de fromme få eller de særlige rene og modtagelige, - men for alle.

Mariæ bebudelse og de ni måneders adventstid, der fulgte er også vores forventningstid. En ventetid ladet af betydning, fordi det gør en verden til forskel, at Gud flytter fra sin almagts ensomme trone ned i vores verden. Lige her i forventningens åbne landskab lever vi med Maria, vi gør det, fordi vi tror, der venter os noget godt. Som Maria lever også vi af undere. Under al vores

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

menneskelige foretagsomhed og effektivitet lever vi af det, vi får givet. Det, vi ikke selv kan sørge for eller styre og kontrollere. Kærligheden der kan komme ubelejligt og ude af trit med alle de planer, vi havde lagt. Tabet og sorgen kan på samme vis omstyrte planer og billeder, så vi i bogstaveligste forstand er prisgivet det liv, vi får givet. Det er det utrolige ved bebudelsen og julen, at vi i adventstiden får det givet, det væsentlige, det utrolige, der jo ikke kan lade sig gøre, men som alligevel sker, sikkert slet ikke som vi havde forudset det eller planlagt det, men det sker, Gud sker, og Gud sker i verden, det er på samme tid troen, håbet og kærligheden. Det er det, der i advent langsomt men sikkert begynder og kæmper sig frem og bliver til jul.

At Gud bliver aldeles jordnær, det er det overraskende og den tanke er ikke født af os. Men er Guds åbenbaring. Ikke en sandhed fjernt fra vores liv, men den sandhed, hvori vi endelig kan forstå os selv med al vores uro, kærlighed og forventning.

At troen flytter ind hos os, det åbner hjerter og grave.

Det håber og tror vi, der står her med vore korte arme og øver os i at tage imod kærligheden, idag og alle dage.

Lov og tak og evig være dig, vor Gud, Fader, Søn og Helligånd, du som var, er og bliver en sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse nu og i al evighed. Amen

Peter Ulvsgaard

Spentrup-Gassum-Asferg

Salmer:

86, 71, 72, 376, 108